

Kommunledningsförvaltningen
Pernilla Madesäter
0171-62 54 89
pernilla.madesater@enkoping.se

Valnämnden

Ordning och ansvar för valsedlar under Europaparlamentsvalet 2024

Förslag till valnämnden

Valnämnden beslutar att:

1. valsedlar för val till Europaparlamentet 2024 placeras i bokstavsordning efter partibeteckning, och
2. i övrigt fastställa ordning i valsedelstall enligt bilaga 1, daterad 2024-04-09.

Beskrivning av ärendet

Valnämnden ansvarar för att besluta om ordningen bland valsedlar i valsedelställen på kommunens röstmottagningsställen. Ordningen i valsedelstall ska utformas så att det är lätt för väljaren att hitta valsedlar och för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. Samtliga partier som deltar i valet ska ha möjlighet att ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Valnämnden ansvarar för att alla partiets valsedlar behandlas likformigt och att samma ordning råder vid samtliga röstmottagningsställen.

Valnämnden ansvarar för att väljarna har tillgång till valsedlar med enbart valbeteckning (blank valsedel) och valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än en procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

Utgångspunkten i Valmyndighetens ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen (2023-12-18 VAL-863) är att det ska vara lätt för väljaren att hitta valsedlar och lätt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna bör valsedlarna stå i valsedelsställ.

Valnämnden ansvarar för att besluta om ordningen bland valsedlar i valsedelställen på kommunens röstmottagningsställen. Ordningen i valsedelstall ska utformas så att det är lätt för väljaren att hitta valsedlar och för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. Samtliga partier som deltar i valet ska ha

möjlighet att ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Valnämnden ansvarar för att alla partiernas valsedlar behandlas likformigt och att samma ordning råder vid samtliga röstmottagningsställen.

Valnämnden ansvarar för att väljarna har tillgång till valsedlar med enbart valbeteckning (blank valsedel) och valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än en procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

Utgångspunkten i Valmyndighetens ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen (2023-12-18 VAL-863) är att det ska vara lätt för väljaren att hitta valsedlar och lätt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna bör valsedlarna stå i valsedelsställ.

Det är partiernas ansvar att leverera valsedlarna till röstmottagningsstället samt att se till så att valsedlarna inte tar slut under tiden då röstmottagningen pågår. Det är valnämnden som ansvarar för att lägga ut valsedlarna i valsedelställen.

Valnämndens kansli redovisar i bilaga 1 ett förslag på ordning i valsedelställ för valsedlar till val till Europaparlamentet. Förslaget utgår ifrån Valmyndighetens vägledande ställningstagande om ordning i valsedelställ (2023-12-18 VAL-863), Valmyndighetens ställningstagande om avskärmning av platsen för valsedlar (2023-12-18 VAL-863) och erfarenheter från valen till riksdag, region och kommunfullmäktige 2022. Förslag på ordning i valsedelställ för valsedlar är utformat i enlighet med de bestämmelser för valsedlar som anges i vallagen. Det omfattar bland annat ansvarsfördelningen mellan valnämnden och deltagande partier för distribution och utläggning av valsedlar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2024-04-09

Valmyndighetens vägledande ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen (2023-12-18 VAL-863)

Valmyndighetens vägledande ställningstagande om avskärmning av platsen för valsedlar (2023-12-18 VAL-864)

Bilaga, ordning i valställ, daterad 2024-04-09

Åsa Olsson
Kansli- och utredningschef
Enköpings kommun

Pernilla Madesäter
Valsamordnare
Enköpings kommun

Vägledande ställningstagande om avskärmning av platsen för valsedlar

Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för frågor om val. Myndighetens ställningstaganden, som ger vägledning till valadministrationen, innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor.

Detta ställningstagande har uppdaterats och ersätter därmed tidigare beslutat ställningstagande från den 18 februari 2022.

Sammanfattning

Vid ett röstmottagningsställe ska det finnas en lämplig avskärmad plats med valsedelstall där varje väljare kan ta sina valsedlar utan insyn. Det är valnämnden som beslutar hur valsedelställen ska placeras i lokalen för att väljarna ska kunna ta sina valsedlar utan risk för insyn. Så långt som möjligt ska samma typ av avskärmning användas vid alla kommunens röstmottagningsställen.

Avskärmningen måste anpassas efter lokala behov och förutsättningar men följande krav bör uppfyllas.

- Avskärmningen ska inte försvåra väljarens möjligheter att läsa texten på valsedlarna
- Valsedelställen och skärmarna ska placeras så att ingen insyn kan ske från något håll
- Det måste finnas minst en avskärmad plats som kan nås av personer som använder rollator, rullstol eller liknande hjälpmedel
- Samtliga valsedlar ska finnas tillgängliga på en och samma plats i eller i anslutning till lokalen. Om valsedlar presenteras på flera platser ska samtliga valsedlar finnas tillgängliga på alla platser.

Valmyndigheten rekommenderar att valkuvert delas ut efter att väljaren har tagit sina valsedlar.

Trots eventuell köbildning ska väljare kunna ta sina valsedlar utan att bli störda eller känna sig iakttagna.

För att underlätta för väljarna och för att motverka köbildning rekommenderar Valmyndigheten att väljarna får information om valsedelställen genom en affisch eller liknande. Affischen bör sättas upp på lämplig plats, förslagsvis där köbildning kan förväntas, och t.ex. innehålla information om antal valsedelstall, vilka typer av valsedlar som finns i ställen och på vilket sätt valsedlarna presenteras. Valmyndigheten har tagit fram en mall som valnämnden kan använda sig av.

Ställningstagandet gäller även i tillämpliga delar för röstmottagning vid utlandsmyndigheter.

Gällande rätt m.m.

I anslutning till ett röstmottagningsställe ska det ordnas en lämplig avskärmd plats där valsedlarna kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Kan platsen inte anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt. (8 kap. 2 § vallagen (2005:837))

Lagstiftaren har inte ansett det lämpligt att närmare reglera utformningen av avskärmningarna. Kravet är att valsedelsstället skyddas från insyn men fullständigt insynsskydd i form av draperi eller liknande är inte nödvändigt. Lagstiftaren menar att det är nödvändigt med viss flexibilitet när det gäller placeringen av avskärmningarna utan att det görs avkall på röstmottagningens ordning och säkerhet. (Regeringens proposition 2021/22:52, Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning, s. 24 f.)

Valmyndighetens bedömning

Det är valnämnden som beslutar hur valsedelställen ska avskärmade och vilken typ av avskärmning som ska användas. Det finns utrymme för viss flexibilitet men Valmyndigheten anser att valnämnden ska sträva efter att så långt som möjligt använda samma typ av avskärmning vid alla kommunens röstmottagningsställen. Oavsett vilken utformning av valsedelställe och avskärmning valnämnden väljer ska väljaren ha tillgång till samtliga valsedlar på en och samma plats. På denna plats ska en väljare åt gången kunna hämta sina valsedlar utan insyn. Presentationen av valsedlarna ska dessutom framstå som likformig för väljaren. Om valsedlar presenteras på flera avskärmade platser ska samtliga valsedlar finnas tillgängliga på alla platser.

Avskärmningen och dess placering

Valmyndigheten bedömer att en skärm som står på golvet eller på ett bord och omsluter valsedelställen utgör en tillräcklig avskärmning. Även andra typer av avskärmningar kan ge ett effektivt insynsskydd.

En fördel är om utformningen av avskärmningen är sådan att det går att se om någon befinner sig bakom den. Det blir då enklare för röstmottagarna som har att hålla ordning bland valsedlarna.

Det är viktigt att tänka på att avskärmningen av valsedelställen kan begränsa ljusinsläppet och därmed göra det svårare för väljarna att läsa texten på valsedlarna. Av denna anledning bör det inte vara ett tak på avskärmningen som ytterligare riskerar att skugga valsedlarna. Det innebär också att avskärmningen inte kan vara för hög. I de fall tillgängligheten begränsas måste någon form av belysning ordnas.

För att förhindra insyn från andra väljare som står i kö rekommenderar Valmyndigheten att avskärmningens samtliga sidor är lika höga. Eftersom det vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige används flera valsedelställen är det bra om avskärmningen är längre vid sidorna än valsedelställen för att förhindra insyn från sidan. Om avskärmningen placeras på ett bord är det viktigt att den inte kan falla av bordet.

För att undvika problem på grund av köbildning är det bra att i förväg planera var kön ska gå och att genom exempelvis markeringar på golvet visa det. Trots eventuell köbildning ska väljare kunna ta sina valsedlar utan att bli störda eller känna sig iakttagna.

För att underlätta för väljarna och motverka köbildning rekommenderar Valmyndigheten att väljarna får information om valsedelställen genom en affisch eller liknande. Valmyndigheten har tagit fram en mall som valnämnden kan använda sig av. Affischen bör sättas upp på lämplig plats, förslagsvis där köbildning kan förväntas. Exempel på information som kan vara av värde för väljarna är antal valsedelställen och var dessa är placerade, vilka olika typer av valsedlar det finns i valsedelställen, vilken valsedelfärg som hör till vilket val och om valsedlarna är placerade i bokstavsordning efter partibeteckning eller enligt någon annan princip. Genom att väljarna får denna information i kön är de mer förberedda när de kommer fram till valsedelstället, vilket kan bidra till att röstmottagningen blir mer effektiv.

Utgångspunkten är att de avskärmade valsedelställen ska placeras i anslutning till en val- eller röstningslokal. Om det inte är möjligt får de placeras inne i lokalen. Förutsatt att samtliga krav enligt bestämmelsen om den avskärmade platsen i övrigt är uppfyllda bör det även vara möjligt med en lösning där avskärmningen med valsedelställe är placerad i nära anslutning till en valskärm.

Om det ska ställas upp flera uppsättningar av valsedelställen på ett röstmottagningsställe ska dessa inte ställas för nära varandra för att undvika insyn mellan avskärmningarna. Syftet med avskärmningen är att förstärka valhemligheten, men reglerna om avskärmningar får samtidigt inte leda till försämrade tillgänglighet. Det måste finnas minst en avskärmad plats som kan nås av personer som använder rollator, rullstol eller liknande hjälpmedel.

En fördel är om valsedelställen kan ställas mot en vägg, med avskärmningen utåt, för att minska insynen. De måste då ställas så att det är möjligt att komma fram med en rullstol, rollator eller liknande hjälpmedel.

De avskärmade valsedelställen ersätter inte valskärmarna. Väljaren ska gå bakom en valskärm och göra i ordning sin röst för att skydda sin valhemlighet. För att undvika att det avskärmade valsedelstället används som valskärm rekommenderar Valmyndigheten att utdelning av valkuvert görs efter det att väljaren tagit sina valsedlar.

Utlandsmyndigheter

Detta ställningstagande gäller även i tillämpliga delar för röstmottagning vid utlandsmyndigheter.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd den 24 april 2020. Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist.

Vägledande ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen

Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för frågor om val. Myndighetens ställningstaganden, som ger vägledning till valadministrationen, innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor.

Detta ställningstagande har uppdaterats och ersätter därmed tidigare beslutat ställningstagande från den 17 juni 2022.

Sammanfattning

För att upprätthålla förtroendet för valsystemet och för att det ska vara lätt för väljaren att hitta bland valsedlarna ska valsedlarna exponeras likformigt på alla röstmottagningsställen. Med detta menas att alla valsedlar ska presenteras på samma sätt. Valmyndigheten bedömer att en placering av valsedlarna i bokstavsordning efter de partibeteckningar partierna deltar under innebär en rättvis och saklig presentation. Det ska också vara lätt för röstmottagarna att ha överblick och hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna rekommenderas därför att valsedlarna placeras i valsedelstall.

För att underlätta för väljarna och för att motverka köbildning rekommenderar Valmyndigheten att väljarna får information om valsedelställen genom en affisch eller liknande. Affischen bör sättas upp på lämplig plats, förslagsvis där köbildning kan förväntas, och t.ex. innehålla information om antal valsedelstall, vilka typer av valsedlar som finns i ställen och på vilket sätt valsedlarna presenteras. Valmyndigheten har tagit fram en mall som valnämnden kan använda sig av.

Valmyndigheten bedömer att partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de, vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige, deltar i valet till riksdagen eller valet till region- eller kommunfullmäktige i den region eller kommun röstmottagningsstället ligger. Vid val till Europaparlamentet har partier som deltar i valet rätt att få sina valsedlar utlagda.

Gällande rätt m.m.

Laghänvisningarna nedan avser vallagen (2005:837).

I anslutning till ett röstmottagningsställe ska det ordnas en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Kan platsen inte anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats ska väljarna ha tillgång till

1. valsedlar med enbart valbeteckning,
2. valsedlar med parti- och valbeteckning
 - a) för val till riksdagen samt region- och kommunfullmäktige för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet,
 - b) för val till region- och kommunfullmäktige för varje parti som redan är representerat där och som inte uppfyller kraven i a ovan, när det gäller röstmottagningsställen inom den region eller den kommun där partiet är representerat,
3. valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

De partier som deltar i valen ska också kunna ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Det är dock valnämnden eller utlandsmyndigheten som lägger ut valsedlarna på den avskärmade platsen.

Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

Punkterna 2 och 3 gäller endast under förutsättning att partiet har gjort en begäran om utläggning enligt 6 kap. 7 §. (8 kap. 2 §)

Valsedlar som är avsedda att läggas ut på röstmottagningsställen enligt punkterna 2 och 3 ovan tillhandahålls endast för de partier som begär det. En sådan begäran ska göras senast den dag som Valmyndigheten bestämmer, för val till region- och kommunfullmäktige för varje parti som redan är representerat där och som inte vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än en procent av rösterna i hela landet hos länsstyrelsen och för alla övriga partier hos Valmyndigheten. (6 kap. 7 §)

Det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. (8 kap. 4 §)

Enligt lagstiftaren ska det inte göras någon åtskillnad mellan placeringen av partiernas valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt, på en och samma plats. På vilket sätt detta ska ske är en praktisk fråga. (Prop. 2021/22:52, s. 22)

JO har konstaterat att det ur objektivitetssynpunkt är angeläget att någon åtskillnad inte görs mellan partier vid utläggning av valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt på en och samma plats. (JO:s dnr 3270-2009. Se även dnr 5127-2010, 5161-2010 och 5668-2010.)

Valmyndighetens bedömning

Förutsättningar

Det är valnämnden som ansvarar för frågor om val i kommunen. En av dessa frågor är att bestämma ordningen bland valsedlarna i valsedelställen. Numera är det reglerat att valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt och på en avskärmad plats. Valmyndigheten bedömer att en placering av valsedlarna i bokstavsordning efter de partibeteckningar partierna deltar under innebär en rättvis och saklig presentation.

Utgångspunkten är att det ska vara lätt för väljaren att hitta valsedlarna och lätt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna bör valsedlar stå i valsedelstall. Röstmottagarna ska snabbt kunna se om någon valsedel fattas eller om det på annat sätt blivit oordning i valsedelstället.

Det skiljer sig mellan kommuner hur många partier som ställer upp i de olika valen vid allmänna val till kommun- och regionfullmäktige. Det går därför inte att ange den exakta ordningen i valsedelställen men tanken är att valnämnderna genom ställningstagandet får en vägledning att utgå ifrån när det gäller hur valsedlarna ska exponeras i valsedelställen.

För att underlätta för väljarna och för att motverka köbildning rekommenderar Valmyndigheten att väljarna får information om valsedelställen genom en affisch eller liknande. Valmyndigheten har tagit fram en mall som valnämnden kan använda sig av. Affischen bör sättas upp på lämplig plats, förslagsvis där köbildning kan förväntas. Exempel på information som kan vara av värde för väljarna är antal valsedelstall och var dessa är placerade, vilka olika typer av valsedlar det finns i valsedelställen, vilken valsedelsfärg som hör till vilket val och om valsedlarna är placerade i bokstavsordning efter partibeteckning eller enligt någon annan princip. Genom att väljarna får denna information i kön är de mer förberedda när de kommer fram till valsedelstället, vilket kan bidra till att röstmottagningen blir mer effektiv.

Val till riksdag, region- och kommunfullmäktige

Det är lämpligt att skilja mellan de olika typerna av valsedlar för att underlätta överblicken. De partier som fått mer än en procent av rösterna vid något av de två senaste valen till riksdagen har rätt att få partivalsedlar, dvs. valsedlar med parti- och valbeteckning, för valen till riksdag samt kommun- och regionfullmäktige upptryckta och utlagda av valadministrationen om de begär det. Övriga partier som har mandat i kommun- och regionfullmäktige har på motsvarande sätt rätt att få partivalsedlar upptryckta och utlagda inom den region eller den kommun där de är representerade om de begär det. Det är valnämnden och röstmottagarna som ansvarar för utläggning av dessa valsedlar. Även partier som inte har rätt att få valsedlar upptryckta kan beställa partivalsedlar och distribuera dem till röstmottagningsställen. Valnämnden och röstmottagarna ansvarar för att lägga ut även dessa valsedlar, förutsatt att partiet deltar i de aktuella valen. Partivalsedlar för samtliga partier som deltar i valen ska ställas i ett eget valsedelstall. Valsedlarna för varje val ska ställas i varsin rad (helst lodrät) i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå). Valsedlarna ska stå i bokstavsordning utifrån de partibeteckningar partierna deltar under. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

Alla partier ska behandlas likvärdigt. Det innebär att alla partier som deltar i valen ska få sina namnvalsedlar ställda i de följande valsedelställen i bokstavsordning uppifrån och ner utifrån fullständig partibeteckning. Valsedlarna ska ställas i samma ordning som partivalsedlarna; riksdag (gula valsedlar), kommunfullmäktige (vita) och regionfullmäktige (blåa). Valsedlar för varje valtyp ska alltid börja ställas i en egen rad.

Valmyndigheten bedömer att partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de deltar i valet till riksdagen eller valet till region- eller kommunfullmäktige i den region eller kommun röstmottagningsstället ligger.

Val till Europaparlamentet

De partier som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än en procent av rösterna i hela landet har rätt att få sina valsedlar upptryckta och utlagda av valadministrationen om de begär det vid val till Europaparlamentet. Hela Sverige utgör en valkrets och partier som begär utläggning har av denna anledning i allmänhet en namnvalsedel istället för en partivalsedel. Sammantaget är det betydligt färre valsedlar än vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Alla valsedlar ska ställas i valsedelställ. Vid val till Europaparlamentet ska valsedlarna för alla partier ställas i valsedelställ i bokstavsordning utifrån de partibeteckningar partierna deltar under. Som tidigare nämnts låter partierna i huvudsak trycka namnvalsedlar vid val till Europaparlamentet. Om det förekommer andra valsedlar ska valnämnden säkerställa att dessa presenteras på samma sätt som namnvalsedlarna. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

Partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de deltar i valet till Europaparlamentet.

Utlandsmyndigheterna

De utlandsmyndigheter som erbjuder förtidsröstning får för utläggning vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige partivalsedlar och blanka valsedlar från Valmyndigheten. Vid val till Europaparlamentet får de namnvalsedlar och blanka valsedlar. Det är av vikt att utlandsmyndigheterna också beaktar att valsedlarna ska presenteras på samma sätt och att valsedlarna läggs i bokstavsordning på så sätt som beskrivs för alla val i detta ställningstagande.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd. Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist.

Kommunledningsförvaltningen
Pernilla Madesäter
pernilla.madesater@enkoping.se

Bilaga 1, Ordning i valsedelställ

Valsedlar för val till Europaparlamentet Med valsedlar avses alla typer av valsedlar för val till Europaparlamentet som nämnden ansvarar för att lägga ut vid röstmottagningsställen. Det omfattar både de valsedlar som nämnden ansvarar för att distribuera till röstmottagningsställen och de valsedlar som partier som anmält deltagande själva ansvarar för att lämna till röstmottagningsställen. Valsedlar för partier som har rätt till utläggning Valnämnden ansvarar för att distribuera och tillhandahålla blanka valsedlar och valsedlar för de partier som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet fick mer än 1 procent av rösterna och som begärt utläggning vid val till Europaparlamentet. Valsedlarna ska alltid finnas tillgängliga för väljarna och hanteras likformigt vid samtliga röstmottagningsställen. Dessa valsedlar läggs i bokstavsordning efter partibeteckning i den första lodräta raden i valsedelstället. Längst ned placeras blanka valsedlar.

I valet till Europaparlamentet har följande partier begärt utläggning:

- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
- Centerpartiet
- Kristdemokraterna
- Liberalerna (tidigare Folkpartiet)
- Miljöpartiet de gröna
- Moderaterna
- Piratpartiet
- Sverigedemokraterna
- Vänsterpartiet
- Värdigt liv

Stationer för valsedlar och röstsedlar

Vid alla röstmottagningsställen ska det finnas minst en station där väljaren kan ta valsedlar och röstsedlar i enskildhet. Med station avses en avskärmad plats med minst ett valsedelställe. Antalet stationer på ett röstmottagningsställe anpassas efter antalet röstande och lokalernas utformning.

Valsedelställ och avskärningar

Valnämnden använder valsedelställ med tre lodräta rader med tolv fack i varje rad. Avskärningen som används för en station kan vara avsedd för ett eller flera valsedelställ. De flesta röstmottagningsställena har två valsedelställ bakom en avskärning för tre ställ. När stationen har en avskärning för flera ställ ska det första stället placeras till vänster bakom avskärningen. Om fler ställ används placeras det nästkommande stället i direkt anslutning till det föregående. Antalet valsedelställ per station anpassas så att samtliga valsedlar som ska vara tillgängliga för väljaren får plats. Oavsett hur många valsedelställ som används vid en station ska valsedlar och röstsedlar placeras i den ordning som anges här.